

maradunk a reménytelen küzdelemben. Petőfi felháborodva kiált:

Európa csendes, újra csendes, — Elzúgtak forradalmi...
— Szégyen reá! lecsendesült és — Szabadságát nem víta ki. —
Magára hagyták, egy magára, — A gyáva népek a magyart; —
Lánc csörög minden kézen, csupán a — Magyar kezében cseng a kard.

Amikor pedig látja, hogy reménytelen már minden küzdelem, nem akarja túlélni az újabb rabságot, egyetlen gondolat bántja már csak:

Egy gondolat bánt engemet: — Ágyban párnák közt halni meg! — ... Ne ily halált adj, Istenem, — Ne ily halált adj énnekem! — ... Ott essem el én — A harc mezején, — ott folyjon az ifjúi vér ki szíveimből, — S ha ajkam örömteli végszava zendül, — Hadd nyelje el azt az acéli zörejt, — A trombita hangja, az ágyúdörej, — S holttestemen át — Fújó paripák — Szárguldnak a kivívott diadalra, — S ott hagyjanak engemet összetiporva.

Úgy történt. A magyar szabadság esalogánya, a magyar nép sírjig hű barátja, szabadságának előharcosa, ott esett el a harc mezején...

Letört hát a zászló? Csak rab maradt továbbra is a magyar nép? Igen, gyermekeim, de nem örökre. Most ismét szabaddá lett, s amiért Petőfi, a nagy márciusi ifjak életüket s vériüket áldozták valaha, most valóra vált: szabad lett végre minden magyar!

Akkor, csaknem száz évvel ezelőtt volt szabadságunk születésnapja, csaknem egy század kellett hozzá, míg felnövekedett, s most itt van, hogy éljünk vele, védelmezzük, óvjuk minden erővel, mert sokan, százezrek ontották érte vériüket. Méltatlanok lennének őseinkhez, ha drága örökségünket veszni hagynánk!

Kövessük Petőfit, kövessük a hős márciusi ifjakat, szabadságunk hős kiharcolóit nemcsak szavakkal, hanem munkával, eszelekedettel, s ha kell, újra fegyverrel, az életünkkel is. Így leszünk méltók hozzájuk!

RAKÓCZI.

Hazánk szentje, szabadság vezére,
Sötét éjben fényes csillagunk,
Oh, Rákóczi, kinek emlékére
Lángolunk és sírva fakadunk!

Az ügy, melynek katonája voltál,
Nemsokára diadalmat ül,
De te nem léssz itt a diadalnál,
Nem jöhetsz el a sír mélyéből.

Hamvainak elhozása végett
Elzarándokolnánk szívesen,

De hol tettek le a földbe téged,
Hol sírod, nem tudja senki sem!

Számkiűztek nemzeted körébül,
Számkiűzve volt még a neved is,
S bedőlt sírod a század terhétül,
Mely fölötte fekszik, mint pa zs.

Oh, de lelked, lelked nem veszett el,
Ilyen lélek el nem veszhetett;
Szálj le hozzánk hősi szellemeddel,
Ha kezdőd k majd az ütközet.

Vedd a zászlót, vedd szellemkezedbe,
S vidd előttünk, mint hajdan vived,
S másvilági hangon lelkesítve
Erősítsd meg seregünk szívét!

S rohanunk az ellenség elébe,
S ha utánunk nyu' száz drága kéz,
S lesz előttünk száz ha'álnak képe:
Nem lesz köztünk, aki visszanez.

S majd ha eljön győzedelmünk napja,
A szabadság dicső ünnepe,
Így kiált föl millióknak ajka:
Aki kezdte, az végezte be!

(Petőfi Sándor.)

Párbeszéd március 15-re.

(Két diák beszélget.)

Karcsi: Szervusz, Pista! Készen vagy a magyar dolgozattal?

Pista: Még nem csináltam meg én se. De jó hogy jöttél, most legalább közösen megbeszéljük a dolgot! Mi a dolgozat címe?

Karcsi: Mire tanítanak bennünket a márciusi ifjak?

Pista: Ez nem lesz olyan nehéz, hiszen éppen most tanul-tuk történelembő a szabadságharcot.

Karcsi: Igaz!

Pista: De erről nem volt szó sem az órán, sem a tan-könyvben!

Karcsi: Az nem baj, azért még's sokat tanulhattunk belőle, csak gondolkozzunk egy kicsit! Például azt, hogy akkor vaio-sult meg először és igazán a magyar demokrácia!

Pista: Hogyan érted ezt?

Karcsi: Emlékszel, azt tanultuk, hogy 1848-ban egyé lett végre a magyar! Leomlottak az évszázados válaszfalak magyar és magyar között, nem volt többé kivátságos nemes és jogtalan jobbágy: egyforma fiai lettek valamenny en a magyar hazának.